

Támberendezések építése

A támaszték megakadályozza a törzs ferde növekedését, a fák kidőlését. Ha valamilyen okból lehetetlen rögtön az ültetés után kiépíteni a támrendszert, akkor legkésőbb a következő évben feltétlenül pótolni kell.

Egyedi támasztékok

Általában a felnőttkori famagasság függvényében 2,5-3,5 méteres fakarókat használnak, az alsó 0,5-0,7 m kerül a földbe. A karó átmérője a magasságától függ – minél magasabb, annál vastagabb, csak úgy megfelelő támasztéka a gyümölcsfának és nem fordítva. Ideális esetben egész hosszában egyenlő vastagságú, 6-8 cm-es átmérőjű a rövidebb és 10-12 cm-es a hosszabb karó.

A legalkalmasabb, egyben a legolcsóbb a fenyőkaró. Friss vágásból származzon, először kéregtelenített, majd megszártított, végül, ha lehetséges, impregnált legyen. A kezelt támaszték néhány szezonnal tovább tart, mint a kezeletlen, jobban ellenáll az időjárásnak, a nedvességnek, ezzel élettartama 10-15 évre nő, ami gyakorlatilag az ültetvény élettartamával egyenlő. Kezelésre pl. a rézszulfát, vagy a készen kapható kerti faimpregnáló szer is megfelel. Impregnált karók készen kaphatók, de magunk is megpróbálkozhatunk a kezeléssel, ami ugyan olcsóbb, de nem mindig ad kielégítő eredményt és nagyon időigényes. Annál is inkább, mert a támasztéknak csak egy részét, a viszontagságoknak legjobban kitett kb. 80 cm-t (50 cm a földben és 30 cm a fölött) kezeljük és nem az egészet.

A karókat hidrofúró vagy benzinmotoros fúrógép segítségével mélyesztik a talajba, a fúrófej átmérője nagyjából megegyezik a támaszték átmérőjével. A hidrofúró előnye, hogy a már meglévő ültetvényben is használható a gyökérkárosodás veszélye nélkül. A karókat 0,5-0,6 m mélyre, a szélirány felőli oldalra kell elhelyezni, minél közelebb a törzshöz, de attól legalább 10 cm-re. Az egyéni támaszték alkalmazása mellett viszonylagos olcsósága és egyszerűbb telepítése szól. Fő hátránya viszont, hogy az erősebb szellőkések kitörhetik a korhadó karót, és akkor a fa is eltörhet derékban vagy az oltási helynél.

Támrendszerek

Az egyedi támasznál tartósabb megoldás a megfelelően kialakított támrendszer, ahol a fák könnyen pótolhatók a támasz megbontása nélkül. A rendszer típusa a művelési módtól és az ültetvény helyi adottságaitól is függ. A támberendezés felépítéséhez általában négyzet keresztmetszetű (6, 8 vagy

10 cm-es oldalú) 2,5-3,5 m hosszú vasbetonoszlopokat használnak, de 1215 cm átmérőű fémcsövek alkalmazása is előfordul. Ebben az esetben nem szabad elfeledkezni a fontlyas betonmésesről (a csapadékvíznek nem szabad belekerülni a cső belsejébe), a huzalrögzítők felszereléséről (hegesztés), és az időnkénti karbantartásról (festés). Az ültetvény helyi adottságai, a gyümölcsfák sortávolsága, a sorok hosszúsága és az uralkodó szelek erőssége függvényében az oszlopokat egymástól 610 m távolságra helyezik el a sorban. Minél egyenlőtlenebb a felszín, annál sűrűbben ássák be az oszlopokat. A végoszlopnak alkalmasnak kell lenni a feszítő (sorból kifelé) vagy a támasztó (sorban befelé) elemek rögzítésére. A feszítők lehetnek önálló elemek vagy a huzalok folytatásai.

A beton vagy fa végoszlopokat kb. 80 cm mélyre kell a talajba mélyíteni hidrofúró vagy a benzinmotoros fúrógép segítségével. A végoszlopokat általában a két utolsó fa közé rakják, hogy minél kevésbé akadályozzák a munkákat. Megfelelő elhelyezésüktől és rögzítésüktől függ a támrendszer stabilitása. Függőlegesen vagy a sorból ferdén kifelé döntve helyezhetők el és ankerekhez (horgonyokhoz) kell rögzíteni azokat. A függőleges oszlopokat nemcsak horgonyhoz feszítik, hanem belső kitámasztást is alkalmaznak, ami sajnos nem mindig elegendő. A végoszlopokat betonhabarcsban kell elhelyezni és a feszítő huzalokat a horgonyhoz kell kötni. A horgonyt mélyen a talajba kell rögzíteni, hogy a feszülő és engedő huzal ne mozdíthassa ki a helyéről, és célszerű betonba ágyazni.

Huzalozás és a fák rögzítése

A tartóoszlopokra egy, két, három vagy négy huzalt feszítenek ki, a tőtávolságtól és a fák rögzítési módjától függően. Általában 2,54 mm-es horganyzott drótot használnak; több huzal és sűrűbb oszlopállás esetében a drót vékonyabb lehet.

A huzal megfelelő kifeszítése fontos mozzanat.

Használható feszítővas, de egy darab cső, vagy egy 30-40 cm hosszú, derékszögben hajlított (a hosszabb kar 20-30 cm, a rövidebb 10 cm hosszú legyen), 2,5 cm vastag bordás vasrúd is megteszi. A rövidebb karon lévő lyukon átfűzik a huzalt és a hosszú kart forgatva felcsévélik. A rudat az oszlopon tartják. Lazítani is lehet a huzalon a kar ellentétes irányba forgatásával, ezt a téli fagyok előtt szükséges megtenni. A feszítővas helyett az időjárási viszonyokra önállóan reagáló, szabályozott huzalfeszítést adó vastag rugót is használnak.

Négy huzal esetében a gyümölcsfákat közvetlenül a huzalokhoz lehet rögzíteni. Kevesebb huzalnál bambusz, bordás fémkaró, farkaró vagy műanyag cső használata ajánlott. Olyankor a támasztékokat rögzítik a huzalhoz (legjobb az erre alkalmas kialakítású kapcsokkal) és utána kötik hozzájuk a fákat zsineg, szalagok, kapcsok, vagy műanyag csövek segítségével. A legalkalmasabb az időjárással szemben ellenálló, könnyen használható, rugalmas, tehát a törzsbe nem bevágó műanyag cső. A kötözésre használt anyagtól függetlenül is szükséges az időnkénti ellenőrzés, nem vágnak-e be túlságosan a kötések a törzsbe.

Speciális műveléshez

Különböző megoldásokat használnak a fák fényellátottságának javítására. A V művelésmódnál a korona kialakításához két, a sorból kifelé megdöntött és felső részén keresztfával összekapcsolt oszlop alkotta támrendszerre van szükség. Lehet egy függőleges oszlopot is alkalmazni, melyre 1,8 m magasságban kereszttartót szerelnek.

A hagyományos oszlopos, 3 huzalos, függőleges művelési módnál gyümölcsfánként három egyenértékű vezér is nevelhető. Ezenkívül a korona legalsó szintjének elágazásait lehajlítják és 80-100 cm magasságban kisegítő huzalokhoz kötik. A sor mellett 20-40 cm-re elhelyezett huzalokat az oszlopokon lévő kereszttartókhöz rögzítik.

A jégvédő hálós és esővédő fóliás támberendezéseket alma- és cseresznyeültetvényekben is alkalmazzák. Az oszlopok magassága a kifejlett fák méretéhez igazodjon, a háló ne akadályozza a hajtásnövekedést. Ehhez 1 m-re földbe süllyesztett, impregnált fa, vagy vasbeton oszlopokat használnak. A szerkezet fontos eleme a megfelelő rögzítésű horgonyhoz erősen kifeszített vastag acélhuzal, hiszen ez a támrendszer nagyon erős igénybevételnek van kitéve.

Táberendezések építése

Közzétéve itt: magyarmezogazdasag.hu az Agrárhírportál (<https://magyarmezogazdasag.hu>)

Szerző: Vargáné N. Anna fordítása

Közzététel ideje: 2013. 01. 29., kedd, 21:02

A forrás webcíme: <https://magyarmezogazdasag.hu/2013/01/29/tamberendezesek-epitese>